

בעניין:

1. _____ בדיר, ת"ז _____
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
2. _____ עביד, ת"ז _____
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
3. _____ עדואן, ת"ז _____
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
4. _____ חטאב, ת"ז _____
פלסטיני תושב השטחים הכבושים
5. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר –
ע"ר מס' 580163517

ע"י ב"כ עוה"ד תהילה מאיר (מ"ר 71836) ו/או דניאל שנהר (מ"ר 41065) ו/או בנימין אחסתרבה (מ"ר 58088) ו/או נדיה דקה (מ"ר 66713) ו/או אהרון מיילס קורמן (מ"ר 78484) ו/או מאיסא אבו סאלח - אבו עכר (מ"ר 52763)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל': 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית

ע"י פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים
טל': 073-3925590; פקס: 02-6467011

המשיב

עתירה למתן צו על תנאי

מוגשת בזאת עתירה למתן צו על תנאי, המופנה אל המשיב והמורה לו לבוא וליתן טעם:

- א. מדוע לא ידאג לכך שהשער החקלאי פרעון, שבגדר ההפרדה, ייפתח;
- ב. מדוע לא ידאג לכך שהשער החקלאי פרעון ייפתח בזמן ולא באיחור;
- ג. מדוע לא יודיע לציבור המחזיק בהיתרי כניסה למרחב התפר דרך שער פרעון מהן שעות הפתיחה של השער ויעדכן את הציבור הרלוונטי כאשר שעות הפתיחה של השער משתנות.

היעדר סעד חלופי

1. עניינה של העתירה בליקויים בפתיחה של אחד מהשערים בגדר ההפרדה, בגדה המערבית. השער משמש את החקלאים המחזיקים בהיתרי כניסה למרחב התפר לצורך גישתם לאדמות שבמרחב התפר. זמני הפתיחה של השער נקבעו על ידי הצבא. על פי החלטת הצבא, השער אינו נפתח בכל ימות השבוע אלא רק בשלושה מימות השבוע. בימים האלה השער אינו פתוח לאורך כל היום, אלא נקבע שהוא ייפתח רק לחלונות זמנים קצרים, של עשר עד עשרים דקות. אולם בפועל, מאז תחילת שנת 2021 החיילים אינם פותחים את השער לפי ההסדר שנקבע על ידי המשיב. כאשר השער נפתח, הוא נפתח באיחור גדול, ובמקרים רבים הוא לא נפתח כלל.

2. על פי חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, תש"ס-2000, בית המשפט המחוזי מוסמך לדון בעתירות נגד החלטות של המשיב בנושא כניסה למרחב התפר, אך רק כאשר מדובר בהחלטה פרטנית בעניין היתר כניסה למרחב התפר (פרט 3.ה. לתוספת הרביעית). בענייננו לא מדובר בהחלטה פרטנית ולא מדובר בהיתרים, ועל כן העותרים אינם יכולים לפנות לבית המשפט לעניינים מינהליים לקבלת סעד, אלא רק לבית משפט נכבד זה.

התשתית העובדתית

משטר ההיתרים

3. בשנת 2002 החליטה ממשלת ישראל על הקמת גדר ההפרדה. שורה של עתירות הוגשו בנושא חוקיות הקמתה של גדר ההפרדה ככלל וחוקיותם של חלקים שונים מהתוואי שלה. בפסקי הדין שניתנו בעתירות אלו נקבע כי השאלה האם תוואי הגדר הוא חוקי או לא תלויה בשאלה האם הוא מאזן כראוי בין השיקולים הביטחוניים שבבסיסו לבין ההגנה על זכויות האדם של התושבים המוגנים (ראו, לדוגמה, בג"ץ 2056/04 מועצת הכפר בית סוריק נ' ממשלת ישראל, פ"ד נח(5) 807 (2004); בג"ץ 7957/04 מראעבה נ' ראש ממשלת ישראל, פ"ד ס(2) 477 (2005); בג"ץ 5488/04 מועצת מקומית אלראם נ' ממשלת ישראל (פורסם בנבו, 13.12.2006); ובג"ץ 8414/05 יאסין נ' ממשלת ישראל, פ"ד סב(2) 822 (2007)).

4. התוואי שנקבע לגדר ההפרדה הביא לכך שחלקים משמעותיים מהגדר נבנו בתוך שטחי הגדה המערבית. עם הקמתם של חלקי גדר אלו, הכריז המשיב על השטחים שנותרו בין גדר ההפרדה לבין הקו הירוק כעל שטחים סגורים, המכונים יחדיו "מרחב התפר", שהכניסה אליהם והשהייה בהם אסורות, אלא אם ניתן לאדם היתר לשם כך. האיסורים האלה אינם חלים על תושבי מדינת ישראל ועל תיירים, המורשים להיכנס למרחב התפר ככל שיחפצו.

5. בסמוך להכרזה הראשונה על סגירת שטחי מרחב התפר, שנחתמה ביום 2.10.2003, הוגשו עתירות נגד משטר ההיתרים, שעסקו בחוקיות סגירתו של מרחב התפר בפני פלסטינים והתניית כניסתם לשם בקבלת היתרים מיוחדים. ההכרעה בעתירות אלו הושהתה במשך למעלה משבע שנים, עד למתן פסקי דין בעתירות בנושא גדר ההפרדה, שנדונו באותה העת. כתוצאה מכך, פסק הדין בעתירות, בג"ץ 9961/03 המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר נ' ממשלת ישראל (פורסם בנבו, 5.4.2011, להלן: פסק דין משטר ההיתרים), נכתב מתוך התייחסות לגדר ההפרדה כעובדה מוגמרת, ובמסגרתו נבחנה הפגיעה של משטר ההיתרים בתושבים הפלסטינים במנותק מפגיעתה של גדר ההפרדה בהם.

6. בפסק הדין נבחנה פגיעתו של משטר ההיתרים על רקע ההסדרים שקבעו המשיבים שם למתן היתרי כניסה למרחב התפר לפלסטינים, בין היתר, "קפ"ק מרחב התפר ונוהל טיפול בשימוש לרעה בהיתר מרחב התפר", ועל יסוד טענות המשיבים כי ההסדרים ייושמו באופן ליברלי. בית המשפט קבע כי הפגיעה של משטר ההיתרים בתושבים הפלסטינים היא מידתית, למעט מספר עניינים נקודתיים שנפסלו.

7. עוד הובהר בפסק הדין כי הקביעות לגבי מידתיות הפגיעה של משטר ההיתרים בתושבים הפלסטינים אינן שוללות את האפשרות "כי קיימים מקרים פרטניים בהם נגרמת פגיעה חמורה בזכויות הקניין והפרנסה של תושבים פלסטינים שאינם זוכים לעבד את אדמתם במידה הנדרשת להם או נתקלים בקשיי גישה אחרים, והמשיבים מצידם אינם עושים די על מנת להביא למזעור פגיעה זאת", וכי "מקרים אילו ניתנים לבירור במסגרת עתירות פרטניות, במסגרתן יוכל בית המשפט לבחון את מכלול

- ההסדרים הרלוונטיים לאזור מסוים, ולבחון את האיזון הפרטני המתבצע בתחומו בין זכויות התושבים לבין אינטרסים אחרים, כפי שנעשה בעבר בעתירות דומות" (סעיף 34 לפסק הדין).
8. ואכן, לאחר שניתן פסק דין משטר ההיתרים, על בסיס ההנחה כי לא תימנע כניסתם למרחב התפר של פלסטינים בעלי זיקה אליו, החלו להתעורר עוד ועוד מקרים בהם מונע המשיב מתושבים פלסטינים לגשת לאדמותיהם, לעסקיהם ולמקומות עבודתם שבמרחב התפר.
9. על פי נתונים שהתקבלו מהמשיבים, בין השנים 2014 ל-2018 אחוז הסיורבים לבקשות של בעלי אדמות להיתרי כניסה למרחב התפר עלה מ-24% ל-72%, ובמחצית הראשונה של שנת 2020 אחוז הסיורבים היה גבוה מ-84%. אופן היישום של משטר ההיתרים היום שונה בתכלית מזה שנטען לפני בית המשפט כאשר החוקיות של משטר ההיתרים עמדה לדיון. הנפגעים ממדיניות הסיורב המונהגת על ידי המשיב נאלצים לפנות לבית המשפט בעתירות פרטניות כדי לקבל את ההיתרים להם הם זקוקים, כמו בענייננו.
- העתק מכתבו של המשיב מיום 26.11.2018 מצורף ומסומן ע/1;
- העתק מכתבו של המשיב מיום 28.6.2020 מצורף ומסומן ע/2.
10. אולם, לעתים גם אישור הבקשה של בעל האדמות להיתר כניסה למרחב התפר אינו פותר את בעיית הגישה שלו לאדמותיו, וגם האנשים המעטים שהמשיב החליט לאפשר להם להיכנס למרחב התפר מוגבלים מאוד באפשרותם לעשות זאת, בשל קשיי נגישות אחרים הנובעים מהתנהלות הצבא.
11. בענייננו, מדובר בשער בגדר ההפרדה המצוי בתוך הגדה המערבית. הצבא החליט לפתוח את השער רק בשלושה מימות השבוע, ובימים האלה, רק שלוש פעמים ביום, ורק למשך מספר דקות בכל פעם. החקלאים חייבים לתכנן את סדר היום שלהם על בסיס זמני הפתיחה הקצרים של השער, ולהקפיד להגיע לשער בדיוק בזמן לפתיחתו ולסגירתו. אך הצבא אינו מגיע לשער בזמן והחקלאים ממתנינים, כדבר שבשגרה, במשך זמן רב עד לפתיחתו, בחוס, בקור ובגשמים. לעתים קרובות הצבא אינו פותח את השער כלל במשך כל היום. אין כל הצדקה להתשה זו של בעלי האדמות המבקשים לממש את זכותם הבסיסית להגיע לאדמותיהם, ולהימשכותה גם לאחר סיום ההליך הממושך והמייאש של קבלת היתרים לשם כך.

הצדדים לעתירה

12. **העותרים 1-4** הם בעלי אדמות במרחב התפר. ניתנו להם היתרי כניסה למרחב התפר המתירים להם להגיע לאדמותיהם דרך שער פרעון שבגדר ההפרדה, אך לעתים קרובות השער הזה אינו נפתח, וכשהוא נפתח, הוא נפתח באיחור גדול, לא מדי פעם אלא כדבר שבשגרה.
13. **העותרת 5** היא עמותה הפועלת לקידום זכויות האדם של פלסטינים בשטחים הכבושים. בין היתר, היא מסייעת לפלסטינים בעלי זיקה למרחב התפר במימוש זכותם להיכנס למרחב התפר.
14. **המשיב** הוא המפקד הצבאי בגדה המערבית מטעם מדינת ישראל.

עיקרי העובדות ומיצי ההליכים

15. העותר 1, יליד שנת 1962, נשוי ואב לארבעה ילדים. אשתו וילדיו כולם אזרחי ישראל. הוא מתגורר בפרעון שבנפת טולכרם ומתפרנס מחקלאות. בנוסף, הוא עובד בהתנדבות בעיריית פרעון, כאחראי על נושא הכניסה למרחב התפר. העותר 1 הוא בעל חלקת אדמה המצויה במרחב התפר, באדמות הכפר פרעון. הוא מחזיק בהיתר כניסה למרחב התפר מסוג "חקלאי במרחב התפר", בתוקף מיום 27.10.2019 עד ליום 25.10.2021. ההיתר מאפשר לו לעבור בגדר ההפרדה דרך שער פרעון בלבד.

צילום תעודת הזהות של העותר 1 מצורף ומסומן ע/3 ;

צילום ההיתר של העותר 1 מצורף ומסומן ע/4.

16. העותר 2, יליד שנת 1975, נשוי ואב לשמונה ילדים. הוא מתגורר בפרעון שבנפת טולכרם ומתפרנס מעבודות מזדמנות. העותר 2 הוא בעל חלקת אדמה המצויה באדמות פרעון, במרחב התפר. הוא מחזיק בהיתר "חקלאי במרחב התפר" בתוקף מיום 22.9.2020 עד ליום 21.9.2023. ההיתר מאפשר לו להיכנס למרחב התפר דרך שער פרעון בלבד.

צילום תעודת הזהות של העותר 2 מצורף ומסומן ע/5 ;

צילום ההיתר של העותר 2 מצורף ומסומן ע/6.

17. העותר 3, יליד שנת 1965, נשוי ואב לחמישה ילדים. הוא מתגורר בפרעון שבנפת טולכרם. העותר 3 הוא בעל חלקת אדמה המצויה באדמות פרעון, ורובה הגדול בתוך מרחב התפר. גדר ההפרדה הוקמה על אדמתו של העותר 3, וכשישה דונמים מתוך החלקה נלקחו ממנו לשם כך. לעותר 3 ניתן היתר "חקלאי במרחב התפר", בתוקף מיום 28.1.2020 עד ליום 18.1.2023. ההיתר מאפשר לו לעבור דרך שער פרעון בלבד. בעבר ההיתר של העותר 3 הוחרם, מכיוון שהוא עבר בשער החקלאי עם שמן זית, ומסתבר שהצבא אוסר על כך.

צילום תעודת הזהות של העותר 3 מצורף ומסומן ע/7 ;

צילום ההיתר של העותר 3 מצורף ומסומן ע/8.

18. העותר 4, יליד שנת 1965, נשוי ואב לארבעה ילדים. הוא מתגורר בפרעון שבנפת טולכרם ומתפרנס מחקלאות. העותר 4 הוא בעל שתי חלקות אדמה המצויות באדמות פרעון, במרחב התפר. הוא מחזיק בהיתר "חקלאי במרחב התפר", בתוקף מיום 21.1.2020 עד ליום 19.1.2023. ההיתר מאפשר לו להיכנס למרחב התפר דרך שער פרעון בלבד.

צילום תעודת הזהות של העותר 4 מצורף ומסומן ע/9 ;

צילום ההיתר של העותר 4 מצורף ומסומן ע/10.

19. שער פרעון נפתח בימי ראשון, שלישי וחמישי בלבד, ולחקלאים אין אפשרות להגיע לאדמותיהם דרך אף שער אחר. תוצאת הדבר היא שבפועל, מרחב התפר סגור בפניהם במשך רוב ימות השבוע. העותרים מתכוונים לתקוף את החלטת המשיב שלא לפתוח את שער פרעון בכל ימות השבוע, אך לא במסגרת העתירה הזאת, אלא בנפרד. עתירה זו תתמקד באיחורים בפתחת שער פרעון ובאי פתיחת השער במועדים שבהם הצבא החליט שהוא יפתח.

20. העותר 1 פנה למוקד להגנת הפרט ביום 12.1.2021 ומסר שהחיילים לא פתחו את שער פרעון. הוא הסביר ששער פרעון אמור להיפתח בשעות 6:00, 11:00 ו-16:00. העותר 1 ומספר חקלאים נוספים הגיעו לשער פרעון לפני השעה 6:00, אך החיילים לא פתחו את השער. העותר 1 התקשר למת"ק הישראלי, ונאמר לו ש"יש סגר". העותר 1 השיב שיומיים לפני כן החיילים כן פתחו את השער, ושאל באיזה סגר מדובר. עובדת המוקד להגנת הפרט פנתה בעניין לקצין פניות הציבור במינהל האזרחי בשעה 9:10. בשעה 9:27 היא פנתה בעניין למת"ק טולכרם, ונאמר לה שהעניין בבדיקה. בנוסף היא פנתה לקצין מת"ק בשם אוסאמה, בשעה 9:30. מהמת"ק נמסר לה כי "אולי החיילים לא ידעו שצריך לפתוח את השער", ושכעת הם יודיעו על כך לקצין. קצין המת"ק אמר לעובדת המוקד להגנת הפרט שהעניין נמצא "בטיפול הקצינים". בשעה 9:53 העותר 1 הודיע למוקד להגנת הפרט שהחקלאים

התייאשו מהמתנה לחיילים וחזרו לבתיהם – אחרי כמעט ארבע שעות של המתנה. העותר 1 הבין מחקלאים אחרים שהשער לא נפתח באותו היום גם בשעה 11:00.

21. כעבור יומיים, ביום 14.1.2021, החיילים שוב לא פתחו את השער בבוקר. העותר 1 המתין במקום מהשעה 6:00 עד לשעה 8:00. עובדת מחסום watch התקשרה למת"ק, אך הטלפונים של המת"ק היו תפוסים עד לשעה 7:30 והחיילים לא ענו. בשעה 9:00 חייל ענה לה וטען שהחיילים הגיעו לפתוח את השער, ושהם "אולי איחרו", ו"הפלסטינים כדרכם מתבכינים" (כך!). עובדת מחסום watch שאלה את החייל אם הם יכולים לוודא שהחיילים יגיעו לפתוח את השער בשעה 11:00, והוא השיב שלא (!).

22. בשעה 11:00 העותר 1 פנה למוקד להגנת הפרט ומסר שהחיילים לא פתחו את השער. עובדת המוקד להגנת הפרט התקשרה לחמ"ל של מת"ק טולכרם וענתה לה חיילת בשם סער. החיילת בדקה את הנושא ואז הודיעה ששעות הפתיחה של השער השתנו ושכעת השער לא נפתח בשעה 11:00. החיילת סער מסרה ששעות הפתיחה החדשות של השער הן 6:45-6:55; 13:20-13:40; ו-16:00-16:20.

23. ביום 19.1.2021 נמסר מהחקלאים שהשער נפתח בבוקר בשעה 7:15, באיחור של חצי שעה, ולאחר מכן הוא לא נפתח כלל, לא בשעה 13:20 ולא בשעה 16:00. החקלאים שנכנסו למרחב התפר בבוקר נאלצו לחזור לבתיהם דרך הפרצות שבגדר ההפרדה, תוך הסתכנות בהחרמת ההיתרים שלהם (בעוד הצבא הולך ומחמיר עם החקלאים בעלי הזיקה לאדמות שבמרחב התפר ומונע מהם לגשת לאדמותיהם, גם באמצעות הקשחת הקריטריונים שלו למתן היתרים וגם באמצעות אי פתיחת השערים בגדר ההפרדה, הוא נמנע לחלוטין מלתחזק את הגדר עצמה ולשמור על תקינותה, ויש בה פרצות רבות וגדולות שניתן לעבור בהן באין מפריע, עם או בלי היתר. ליד שער פרעון יש חלק חסר בגדר, ברוחב מספר מטרים. לא מדובר בחור בגדר, אלא בקטע שלם שבו אין גדר כלל. הונחו במקום קוביות בטון, אך ניתן לעבור ביניהן ברגל ללא קושי. העובדה שהצבא אינו רואה צורך לתקן את הפרצות שבגדר ההפרדה ולפקח על המעבר של האנשים דרכן מעידה על כך שלאמיתו של דבר, הוא אינו סבור שהכניסה של פלסטינים למרחב התפר מהווה סיכון ביטחוני של ממש, ולמרות זאת הוא פוגע בצורה קשה בנגישותם של בעלי האדמות שבמרחב התפר לאדמותיהם, ללא כל הצדקה).

24. ביום 24.1.2021 החיילים שוב פתחו את השער רק בבוקר, ולא פתחו את השער כלל בצהריים או אחר הצהריים.

25. המוקד להגנת הפרט פנה למפקד פיקוד מרכז בצבא ביום 7.2.2021 בתלונה על האיחורים החוזרים בפתיחת השער החקלאי פרעון. כך נכתב בפנייה:

מזה כחודש מתקבלות בארגונו תלונות הנוגעות לפתיחתו של שער פרעון 708, שער חקלאי בגדר ההפרדה, בנפת טולכרם. על פי התלונות, לאחרונה החיילים אינם פותחים

את השער במועדים שנקבעו לכך. לעתים הם פותחים את השער באיחור, ולעתים קרובות הם אינם פותחים את השער כלל...
כאמור, מועדי פתיחת השערים וסגירתם מוגבלים ועל פיהם מתכננים החקלאים את זמנם. החקלאים תלויים בפתיחת השער על ידי החיילים כדי שיוכלו להגיע אל חלקותיהם או כדי לשוב לבתייהם.
נבקשכם לוודא כי החיילים יפתחו את השער שלוש פעמים ביום, ויעשו זאת בזמן ולא באיחור, על מנת למנוע פגיעה מיותרת בחקלאים.
כמו כן אנו דורשים כי במידה וחלים שינויים במועדי פתיחת השער, המועדים החדשים יפורסמו מראש, וזאת על מנת למנוע מהחקלאים להמתין לשווא לפתיחתו של השער וללמוד על השינוי רק בדיעבד.
להלן רשימה חלקית של מקרים בהם השער לא נפתח או שחל איחור ניכר בפתיחתו:
12.1.2021 השער לא נפתח בשעה 06:00.
14.1.2021 השער לא נפתח בשעה 06:00 בבוקר וגם לא בשעה 11:00, שעת הפתיחה בצהריים...
17.1.2021 השער לא נפתח בצהריים (13:20) ולא אחה"צ (16:00).
19.1.2021 בשעת בוקר השער נפתח רק בשעה 07:15 ולא בשעה 06:45 – שעת הפתיחה שנמסרה לנו.
24.1.2021 השער לא נפתח בשעת הצהריים ולא אחה"צ.
לפיכך נבקשכם לוודא כי החיילים יפתחו את השער בכל מועדי הפתיחה שלו, בזמן ולא באיחור, על מנת למנוע פגיעה מיותרת בחקלאים.

העתק הפנייה של המוקד להגנת הפרט מיום 7.2.2021 מצורף ומסומן ע/11.

26. העותר 2 מסר שביום 23.2.2021 השער לא נפתח בכלל.

27. כעבור יומיים, ביום 25.2.2021, העותר 2 התקשר למוקד להגנת הפרט בשעה 8:00 ואמר שהוא וחקלאים נוספים הגיעו לשער מוקדם בבוקר, ומאז החיילים לא פתחו את השער. עבר במקום גיפ צבאי וחקלאים פנו לחיילים שנסעו בו, אך החיילים אמרו להם שהם אינם אחראים על פתיחת השער. בשעה 7:00 החקלאים התקשרו למת"ק והתלוננו על כך שהשער לא נפתח ושהם עדיין ממתנינים במקום. החייל אמר שיבדוק את העניין. החקלאים התקשרו למת"ק שוב בשעה 7:30, ונאמר להם ש"אין מה לעשות". חלק מהחקלאים התייאשו וחזרו לבתייהם. בשעה 8:00 עדיין המתנינו ליד השער כ-15 חקלאים. עובדת המוקד להגנת הפרט התקשרה בשעה 08:09 לקצין המת"ק אוסאמה. הקצין אמר שבכלל לא מדובר בשער אלא בפרצה בגדר. לאחר מכן הוא אמר שאכן יש שער, אבל הוא לא נפתח. עובדת המוקד להגנת הפרט השיבה שהשער אמור להיפתח, והקצין אמר שהוא בודק את העניין. בשעה 9:40 החקלאים הנותרים התייאשו וחזרו לבתייהם – לאחר כשלוש שעות של המתנה לשווא.

28. העותר 2 הוסיף שתמיד יש בעיות ואיחורים בפתיחת השער ורק במקרים נדירים מאוד החיילים מגיעים בזמן לפתוח אותו. בבוקר הם פותחים את השער לפעמים בשעה 7:30 ולפעמים בשעה 8:00, במקום בשעה 6:45, ובצהריים הם פותחים את השער לפעמים בשעה 14:00 ולפעמים בשעה 15:00, במקום בשעה 13:20. לפעמים החיילים אינם פותחים את השער בבוקר כלל – גם לא באיחור. חלק מהחקלאים מתקשרים למת"ק ומתלוננים על אי פתיחת השער במועד, אך למרות זאת החיילים מגיעים באיחור או לא מגיעים בכלל. העותר 2 העיר על כך שליד השער, לאורך כל הגדר, יש פרצות, ואנשים רבים עוברים בהן, אבל הוא וחקלאים רבים אחרים, שמחזיקים בהיתרי כניסה למרחב התפר, בכל זאת מקפידים לעבור בגדר רק בדרך החוקית – דרך השער שרשום על ההיתרים שלהם – אך הצבא אינו מאפשר זאת, וכך הוא דוחק באנשים לעבור דרך הפרצות.

29. באותו היום, 25.2.2021, השער לא נפתח בזמן גם בצהריים. השער אמור היה להיפתח בשעה 13:20, אך העותר 2 מסר בשעה 13:30 שהשער לא נפתח. עובדת המוקד להגנת הפרט התקשרה למת"ק טולכרם בשעה 13:35 ודיברה עם החיילת סער. החיילת אמרה שהשער נפתח בשעה 11:20, ולא נפתח בצהריים. עובדת המוקד להגנת הפרט השיבה שבחודש הקודם, ביום 14.1.2021, החיילת הודיעה לה על שעות פתיחה שונות. החיילת התקשרה למשטרה הצבאית כדי לברר מהן שעות הפתיחה העדכניות

של שער פרעון, ואז מסרה שהשער אמור להיפתח בימי ראשון, שלישי וחמישי, בשעות 6:45-6:55; 13:20-13:40; ו-16:00-16:20. לבסוף היא אמרה שחיילי המשטרה הצבאית יחזרו כדי לפתוח את השער. בשעה 14:14 נמסר למוקד להגנת הפרט שהשער נפתח – כשעה לאחר המועד.

30. בהמשך היום, 25.2.2021, החיילים לא הגיעו לפתוח את השער בשעה 16:00. עובדת המוקד להגנת הפרט התקשרה לחמ"ל של מת"ק טולכרם בשעה 16:11, והחיילת סער אמרה לה שהיא תודיע על אי פתיחת השער, אבל שהעניין אינו באחריותה. עובדת המוקד להגנת הפרט התקשרה לחיילת שוב בשעה 16:35, כיוון שהחקלאים מסרו שהם עדיין מחכים לפתיחת השער. החיילת אמרה שתבדוק את העניין. עובדת המוקד להגנת הפרט התקשרה אליה שוב בשעה 16:44, והחיילת אמרה שהיא עדיין לא קיבלה תשובה מהחטיבה ושהיא תבדוק את העניין שוב. עובדת המוקד להגנת הפרט התקשרה אליה בפעם הרביעית בשעה 16:57, ושוב החיילת אמרה שהיא לא קיבלה תשובה. היא התקשרה שוב בשעה 17:00, ושוב בשעה 17:09, ואז החיילת אמרה שה"כוח" בדרך לפתוח את השער – יותר משעה אחרי שהשער אמור היה להיפתח.

31. מהחקלאים נמסר כי ביום 28.2.2021 מספר חקלאים הגיעו לשער בבוקר. החיילים נכחו במקום, אך לא פתחו את השער. החקלאים עברו בפרצה שליד השער בנוכחות החיילים. החקלאים מסרו שהחיילים מתעצלים לפתוח את השער והם מאפשרים לאנשים לעבור דרך הפרצה במקום לפתוח את השער, גם בלי לבדוק את ההיתרים או את תעודות הזהות שלהם.

32. משחלפו ארבעה שבועות ממועד הפנייה של המוקד להגנת הפרט למפקד פיקוד מרכז ולא התקבלה תשובה לפנייה, המוקד להגנת הפרט שלח תזכורת בעניין ביום 4.3.2021.

העתק התזכורת מיום 4.3.2021 מצורף ומסומן ע/12.

33. ביום 8.3.2021 התקבל מכתב ממשדד פניות הציבור בלשכת מפקד פיקוד מרכז, בו נכתב כך:

... תחילה נציין, כי הפנייה מיום 07 בפברואר 2021, המתוארת במכתבך, לא התקבלה בלשכתנו ועל כן נשמח לקבלה בשנית. פנייתך הועברה לטיפול הגורמים הרלוונטיים. עם השלמת הטיפול בה, נשיב לה. לאור העובדה שבפנייתך ציינת כתובת דוא"ל שגויה, להלן לנוחיותך פרטי הקשר עם משרד פניות הציבור בלשכת מפקד פיקוד המרכז....

העתק המכתב מיום 8.3.2021 מצורף ומסומן ע/13.

34. אולם, הפנייה מיום 7.2.2021 נשלחה גם בפקס, גם למספר המופיע בתחתית המכתב מיום 8.3.2021, וגם ליועץ המשפטי של המשיב.

העתקים מאישורי השליחה של הפנייה מיום 7.2.2021 מצורפים ומסומנים ע/14.

35. על כל פנים, ביום 16.3.2021 התקבלה הודעה מקצין פניות הציבור במינהל האזרחי, בה נכתב כך:

לאחר בירור הנושא אל מול גורמי המת"ק, הנושא נמצא בבירור אל מול הכוח האחראי על פתיחת שער זה.

העתק ההודעה של קצין פניות הציבור במינהל האזרחי מיום 16.3.2021 מצורף ומסומן ע/15.

36. ביום 30.3.2021 החיילים שוב לא פתחו את השער במועד. בבוקר הם פתחו את השער בערך בשעה 8:00, בעוד ששעת הפתיחה של השער היא 6:45. החיילים אמרו לחקלאים שהמתינו במקום שהם איבדו את המפתחות לשער. בצהריים החיילים שוב איחרו. העותר 1 התקשר למוקד להגנת פרט בשעה 13:56 ומסר שהחיילים עדיין לא פתחו את השער. כאמור, שעת הפתיחה של השער בצהריים היא 13:20. העותר 1 התקשר למת"ק מספר פעמים, ונאמר לו שהם מטפלים בעניין. עובדת המוקד להגנת הפרט פנתה לקצין פניות הציבור במינהל האזרחי בעניין האיחור בשעה 14:05. בינתיים העותר 1 הלך לבסיס

צבאי שסמוך לשער, וחיילת שם אמרה לו לחזור לשער ושתיכף יבואו חיילים לפתוח את השער. בהמשך עבר גייפ צבאי ליד גדר ההפרדה, בתוך מרחב התפר. העותר 1 עצר את הגייפ והתלונן על כך שהשער לא נפתח בזמן. החיילים ביקשו ממנו להמתין ואמרו שידווחו על העניין. השער נפתח רק בשעה 14:38 – באיחור של כשעה ועשרים דקות.

37. אחד החקלאים מסר כי ביום 4.4.2021 הוא ואחיו נכנסו למרחב התפר בבוקר, אחיו עם הטרקטור שלו. הם חזרו לשער בשעה 16:00 כדי לשוב לבתיהם, אך החיילים לא פתחו את השער. האחים פנו לבסיס הצבאי הקרוב לשער וביקשו מהחיילים לפתוח את השער, אך החיילים לא התייחסו לבקשתם. בסופו של דבר, החקלאים נאלצו להשאיר את הטרקטור בתוך מרחב התפר, ללא השגחה, ולחזור הביתה ברגל דרך פרצה בגדר. כעבור יומיים, ביום 6.4.2021, החקלאי בעל הטרקטור חזר למרחב התפר כדי לקחת את הטרקטור שלו הביתה, אך אז הוא גילה שהבטרייה של הטרקטור נגנבה בינתיים. הוא נאלץ להביא בטרייה חדשה, ואז להוציא את הטרקטור ממרחב התפר. מאז הוא לא נוסע יותר לחלקה עם הטרקטור שלו, בגלל החשש שהחיילים לא יגיעו לפתוח את השער בסוף היום והוא לא יוכל להוציא את הטרקטור ממרחב התפר.

38. החקלאי הוסיף שכל החקלאים סובלים מאוד מהסדרי המעבר בשער פרעון. הוא ציין שיש איחורים רבים בפתיחת השער, ושלפעמים החיילים אינם פותחים את השער כלל. שעת הפתיחה הראשונה של השער היא 6:45, והאחרונה 16:00, כך שהאיחורים בפתיחת השער במועדים האלה נופלים מחוץ לשעות העבודה של המוקד להגנת הפרט, ואין לחקלאים עזרה בטיפול באיחורים במועדים האלה.

39. מהעותר 2 נמסר כי ביום 8.4.2021 החיילים פתחו את השער בשעה 17:30, במקום בשעה 16:00 – באיחור של שעה וחצי.

40. מהעותר 1 נמסר כי ביום 11.4.2021 חקלאי שהמתין בשער התקשר אליו בשעה 7:30 ועדכן אותו שהחיילים עדיין לא פתחו את השער – 45 דקות אחרי המועד. לבסוף החקלאים התייאשו ועזבו את המקום.

41. העותר 1 והעותר 2 שניהם מסרו ביום 11.4.2021 שהאיחורים בפתיחת השער נמשכים. העותר 2 הסביר שהחיילים פותחים את השער באיחור של חצי שעה עד שעה, בדרך כלל, ורק אם חקלאים רוצים לעבור בשער עם טרקטור או סוס ועגלה. כאשר החקלאים רוצים לעבור בשער ברגל, החיילים שנמצאים במקום מאפשרים להם לעבור בפרצה שליד השער, במקום לפתוח את השער. לעותר 2 עצמו יש חמור ועגלה, אך לאחרונה הוא מלין את החמור באדמה, ולא מחזיר אותו הביתה, בגלל הטרטור והעיכוב שנגרמים על ידי האיחורים של החיילים בפתיחת השער.

42. המוקד להגנת הפרט שלח תזכורת למפקד פיקוד מרכז ביום 12.4.2021 בעניין פנייתו מיום 7.2.2021 בנושא האיחורים בפתיחת השער.

העתק הפנייה של המוקד להגנת הפרט מיום 12.4.2021 מצורף ומסומן ע/16.

43. ביום 26.4.2021 התקבל מכתב מקצין פניות הציבור במינהל האזרחי, בו נכתב כך:

הריני לאשר קבלת פנייתך בנושא שבנדון.
עלה קושי בבירור תלונתכם, שכן נקבתם מועדים ושעות לאיחורים הנטענים בפתיחת השער.
עם זאת, למען הסדר הטוב, חודד בפני הגורמים הרלוונטיים כי את השערים החקלאיים יש לפתוח במועדים הקבועים, ולהימנע מעיכובים ככל הניתן.
לידיעתך.

העתק המכתב של קצין פניות הציבור במינהל האזרחי מיום 26.4.2021 מצורף ומסומן ע/17.

44. ביום 29.4.2021 העותר 1 הלך לשער בבוקר והמתין שם עד השעה 10:08 והשער לא נפתח. שתי חיילות נכחו באזור השער, והעותר 1 פנה אליהן וביקש מהן לפתוח את השער, והן השיבו שאין בידיהן את המפתחות לשער. העותר 1 שאל אותן אם הן ירשו לו, אם כן, לעבור בפרצה הסמוכה, והן השיבו שהדבר אסור. העותר 1 בירר את העניין מול חקלאים אחרים, והם אמרו לו שהמנעול של השער הוחלף, ושהחיילים סיפרו לחקלאים שהמנעול של השער אינו שייך לצבא ושלצבא אין מפתח למנעול של השער. הצבא לא מצא פתרון לבעיה התמוהה הזאת אלא פשוט לא פתח את השער. החקלאים הוסיפו וסיפרו שעד לשבוע הקודם, ברוב הימים החיילים לא פתחו את השער כלל אחר הצהריים.

45. המוקד להגנת הפרט פנה פעם נוספת למפקד פיקוד מרכז ביום 3.5.2021 וכתב כך :

ביום 26.4.2021 קיבלנו את תגובת המנהל האזרחי במכתב מאת סגן יואב בר-נס, קצין פניות הציבור. במכתב האמור מצביע הקפ"ץ על הקושי בבירור התלונה "שכן נקבתם מועדים ושעות לאיחורים הנטענים בפתיחת השער". טענה זו אינה ברורה. הרי מדובר בעדויות של חקלאים אשר המתינו ליד השער לפתיחתו. ציון התאריכים והשעות דווקא אמור להקל על בדיקת העובדות מול האחראים על פתיחת השער.

כמו כן, הקפ"ץ מוסיף כי "למען הסדר הטוב, חודד בפני הגורמים הרלוונטיים כי את השערים החקלאיים יש לפתוח במועדים הקבועים, ולהימנע מעיכובים ככל הניתן". אולם לאחר קבלת מכתבו של הקפ"ץ, מבירור שערכנו עם החקלאים שפנו אלינו בנושא הנדון, עולה כי למעשה במהלך השבוע שחלף (25.4.2021 – 29.4.2021) השער לא נפתח כלל. בתשובה לתלונות של החקלאים שהמתינו לפתיחת השער, הסבירו החיילים כי אין ברשותם מפתח לפתיחת המנעול שעל השער (!) ולכן הם אינם יכולים לפתוח את השער הני"ל.

אנו רואים בחומרה רבה את העובדה שהצבא מונע מבעלי הזיקה הקניינית לאדמות שבמרחב התפר להגיע לאדמותיהם, בשל כשל ארגוני מהסוג הזה, שהצבא גם אינו ממהר לתקן.

לאור כל זאת, אנו דורשים כי שער פרעון 708, ייפתח בימים ובשעות שנקבעו: בימים: ראשון, שלישי וחמישי, שלוש פעמים, בבוקר, בצהריים ואחה"צ.

העתק הפנייה של המוקד להגנת הפרט מיום 3.5.2021 מצורף ומסומן ע/18.

46. ביום 6.5.2021 החקלאים הודיעו למוקד להגנת הפרט בשעה 9:30 שעדיין השער לא נפתח. עובדת המוקד להגנת הפרט התקשרה לחמ"ל של מת"ק טולכרם, ודיברה עם חייל בשם יובל. החייל יובל מסר ששעות הפתיחה של שער פרעון הן 00:00-6:25; 20:11-30:11; ו-20:16-40:16. כלומר, הצבא שוב שינה את שעות הפתיחה של השער ללא ידיעת החקלאים. עובדת המוקד להגנת הפרט שאלה את החייל באלו ימים השער נפתח כעת, והוא השיב שהוא אינו יודע כי זה לא רשום.

47. המוקד להגנת הפרט עדכן את החקלאים על השינויים בשעות הפתיחה של השער והם אמרו שהצבא לא יידע אותם על כך. העותר 1 מסר ביום 10.5.2021 שהחיילים החליפו את המנעול של השער למנעול משלהם, ושעדיין יש איחורים רבים בפתיחת השער, ובמקרים רבים החיילים אינם פותחים את השער כלל.

48. מהחקלאים נמסר כי בשבוע שבין 23.5.2021 לבין 29.5.2021 החיילים לא פתחו את השער בכלל. החיילים עמדו ליד השער בשעות הבוקר ואיפשרו לאנשים לעבור דרך הפרצה שליד השער. ביום 30.5.2021 החקלאים הודיעו למוקד להגנת הפרט בצהריים שהחיילים פתחו את השער בבוקר, אבל רק בשעה 7:30 – באיחור של שעה וחצי. החקלאים אמרו שהם אינם יודעים אם השער ייפתח בסוף היום כדי שיוכלו לחזור לבתיהם.

49. למחרת, ביום 31.5.2021, התקבל מכתב ממשד פניות הציבור בלשכתו של מפקד פיקוד מרכז, ובו נכתב כך :

בפנייתכם תיאר אתם אי סדרים ועיכובים בפתיחת השער הנדון וביקשתם שהנושא יטופל וכי השער יפתח במועדים הקבועים.
מבירור שערכנו בנושא עלה כי אכן התרחשו עיכובים נקודתיים ובודדים אשר נבעו משינויים שהיו בעת האחרונה בכוח המפעיל את השער.
לאור האמור חודדו הנהלים וההנחיות לגבי מועדי פתיחת השערים.
שלא בשולי הדברים, עוד נמסר לנו כי בעת הזו השער נפתח בשעות ובמועדים הקבועים.

העתק המכתב של משרד פניות הציבור בלשכת מפקד פיקוד מרכז מיום 31.5.2021 מצורף ומסומן ע/19.

50. ביום למחרת, 1.6.2021, נמסר למוקד להגנת הפרט מהחקלאים שהכביש המוביל משער פרעון לאדמות החקלאיות שבמרחב התפר באותו האזור נחסם באמצעות שתי סוללות עפר. כתוצאה מכך, נמנע מהחקלאים להגיע לאדמותיהם עם כלי רכב חקלאיים, כגון טרקטורים ועגלות. בשל חסימת הכביש המוביל לאדמות החקלאיות, נפרצה דרך מקבילה, העוברת בתוך מטע זיתים הסמוך לכביש, אך גם הדרך הזאת נחסמה בסוללת עפר. על כן, לא נותרה לחקלאים מהאזור כל אפשרות להגיע לאדמותיהם שבמרחב התפר עם כלי רכב, ועבודתם החקלאית נפגעה בצורה קשה.

תמונות של סוללות העפר שהוצבו בדרך משער פרעון לאדמות החקלאיות מצורפות ומסומנות ע/20.

51. המוקד להגנת הפרט פנה למפקד פיקוד מרכז באותו היום, 1.6.2021, גם בעניין החסימה וגם בעניין התשובה מיום 31.5.2021, וכתב כך:

... הבוקר נמסר למוקד להגנת הפרט מהחקלאים שהכביש המוביל משער פרעון 708 לאדמות החקלאיות שבמרחב התפר באותו האזור נחסם באמצעות שתי סוללות עפר...
באשר לליקויים בפתיחת השער עצמו, אתמול (יום 31.5.2021) קיבלנו את מכתבכם, בו נכתב כך:

בפנייתכם תיאר אתם אי סדרים ועיכובים בפתיחת השער הנדון וביקשתם שהנושא יטופל וכי השער יפתח במועדים הקבועים.
מבירור שערכנו בנושא עלה כי אכן התרחשו עיכובים נקודתיים ובודדים אשר נבעו מהשינויים שהיו בעת האחרונה בכוח המפעיל את השער.
לאור האמור חודדו הנהלים וההנחיות לגבי מועדי פתיחת השערים.
שלא בשולי הדברים, עוד נמסר לנו כי בעת הזו השער נפתח בשעות ובמועדים הקבועים.

אולם, על פי הפניות המתקבלות בארגוננו באופן קבוע בחודשים האחרונים, לא מדובר במקרים נקודתיים ובודדים, והבעיה גם לא נפתרה, אלא היא נותרה תמורה ביותר ואף הוחרפה עוד יותר.

להדגמת העניין, ביום 30.3.2021 אחד החקלאים דיווח שהחיילים פתחו את השער בבוקר בשעה 8:00 בערך, במקום בשעה 6:45... בצהריים החיילים פתחו את השער בשעה 14:38, במקום בשעה 13:20.

ביום 4.4.2021 החיילים לא הגיעו לפתוח את השער בשעה 16:00...
ביום 8.4.2021 החיילים פתחו את השער רק בשעה 17:30, במקום בשעה 16:00.
ביום 11.4.2021 השער לא נפתח בשעה 6:45. למוקד להגנת הפרט נמסר שעד לשעה 7:30 השער לא נפתח, וחקלאים שהמתינו במקום התייאשו וחזרו לבתיהם.

החקלאים ציינו במועד זה שהחיילים מאחרים לפתיחת השער באופן שגרתי וקבוע... מהחקלאים נמסר שבהמשך חודש אפריל, ברוב הימים החיילים לא פתחו את השער כלל אחרי הצהריים.

ביום 29.4.2021 אחד החקלאים הגיע לשער בבוקר והמתין לפתיחתו עד לשעה 8:10 – כמעט שעה וחצי אחרי המועד...

החקלאים מסרו שבחודש מאי החיילים כמעט תמיד איחרו או לא הגיעו כלל לפתוח את השער. לעתים קרובות השער לא נפתח כלל בצהריים או אחרי הצהריים.
למוקד להגנת הפרט נמסר שבשבוע שעבר החיילים לא פתחו את השער בכלל...
ביום 30.5.2021 החיילים פתחו את השער, אבל רק בשעה 7:30...

אם כן, כלל לא מדובר בבעיה נקודתית או באיחורים בודדים, כאמור במכתבכם, אלא להפך, מדובר בתופעה קבועה, המאפיינת את ההתנהלות השגרתית של החיילים

במקום מזה חודשים ארוכים. כמו כן, בעיית האיחורים ואי פתיחת השער לא נפתרה, כפי שנאמר במכתבכם, אלא היא קיימת גם היום במלוא חריפותה.

החסימה של הכביש המוביל משער פרעון 708 לאדמות באמצעות שתי סוללות עפר, והליקויים בפתיחת השער עצמו, גורמים לפגיעה קשה בעבודה של החקלאים, בנגישות שלהם לאדמותיהם ובסדר יומם. הקשיים הרבים שאתם מערימים על החקלאים המבקשים לגשת לאדמותיהם שבמרחב התפר אינם עולים בקנה אחד עם התחייבויותיכם לפני בית המשפט העליון, בפרט בעניין הנגישות של החקלאים לאדמות שבמרחב התפר וההקלה על המעברים שלהם דרך גדר ההפרדה (ראו, למשל, בג"ץ 9961/03 המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר נ' ממשלת ישראל, סעיף 28 (פורסם בנבו, 5.4.2011)).

על כן, נבקש את טיפולכם הדחוף בשתי הבעיות שהועלו במכתב זה :

א. חסימת הדרך המובילה משער פרעון 708 לאדמות החקלאיות שבמרחב התפר על ידי שתי סוללות עפר ;

ב. אי פתיחת שער פרעון 708 במועדים שנקבעו לכך.

יובהר כי בכוונתנו לפנות לבית המשפט בעניין בזמן הקרוב אם לא יוסרו שתי סוללות העפר ויופסקו האיחורים בפתיחת השער (שתי ההדגשות הראשונות הוספו).

העתק הפנייה של המוקד להגנת הפרט מיום 1.6.2021 מצורף ומסומן ע/21.

52. העותר 2 מסר כי ביום 3.6.2021 החיילים לא פתחו את השער כלל.

53. ביום 6.6.2021 החקלאים ניסו לעבור בשער כדי להגיע לאדמותיהם והיו חיילים במקום. מספר אנשים (לא מבין החקלאים המחזיקים בהיתרי כניסה למרחב התפר) ניסו לעבור בפרצה שליד השער ולהיכנס לישראל. החיילים לא איפשרו לאף אחד להתקרב למקום והתחילו להרחיק את האנשים מהשער באמצעות רימוני הלם וגז ולרדוף אחריהם עד הכפר. החקלאים צעקו לחיילים שיש להם היתרי כניסה למרחב התפר, אך ללא הועיל. אחד הקצינים הגיע לכפר בשעה 7:00 בערך, והעותר 2 אמר לו שהחיילים אינם מאפשרים להם להיכנס למרחב התפר. הקצין פתח את השער ואיפשר לחקלאים לעבור, אך רק אחרי השעה 7:00, באיחור של למעלה משעה.

54. המוקד להגנת הפרט פנה למנהל מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה ביום 8.6.2021 בקדם בג"ץ בעניין חסימת הכביש המוביל משער פרעון לאדמות החקלאיות שבמרחב התפר, ובעניין האיחורים הקבועים בפתיחת שער פרעון. בפנייה פורטו כל הליקויים בפתיחת השער שהובאו לידיעת המוקד להגנת הפרט מיום 30.3.2021 ועד ליום 6.6.2021, והוסבר שוב שלא מדובר בבעיה נקודתית, כפי שנטען במכתב של לשכת מפקד פיקוד מרכז מיום 31.5.2021, אלא מדובר בתופעה קבועה, ושהבעיה לא נפתרה, כפי שנטען שם, אלא היא נותרה חמורה ביותר ואף הוחרפה עוד יותר.

העתק מקדם הבג"ץ מיום 8.6.2021 מצורף ומסומן ע/22.

55. ביום 13.6.2021 העותר 2 מסר כי הצבא הסיר את חסימות העפר ביום 10.6.2021, וכי הוצבה חסימה חדשה במקום אחר. בנוסף הוא מסר כי שני גייפים צבאיים נמצאים ליד שער פרעון והחיילים אינם מאפשרים לאנשים לעבור בשער.

56. בהמשך אותו היום, 13.6.2021, נשלחה למוקד להגנת הפרט תשובת המתמחה של עו"ד ענר הלמן לקדם הבג"ץ מיום 8.6.2021 (על התשובה נרשם התאריך 8.6.2021). כך נכתב בתשובה :

הטיפול בפניות טרם הגשת עתירה (קדם-בג"ץ) הונהג על-ידי מחלקת הבג"צים לצורך מתן פתרונות למקרים חריגים ויוצאי דופן, בעלי אופי הומניטארי המחייב מתן מענה דחוף. לפיכך, ומבלי לנקוט עמדה לגופן של הטענות המועלות בפנייתך שבנדון, נמצא שפנייתך שבנדון אינה מתאימה לטיפול במסגרת של קדם-בג"ץ.

עוד נציין כי על פי האמור במכתבך, כלל האירועים המצוינים למעט אלה מיום 3.6.21 ומיום 6.6.21 התרחשו קודם למענה שניתן על-ידי לשכת מפקד פיקוד מרכז. ככל שישנן

טענות נוספות הנוגעות לעניין זה, הרי שעלייך להיות בקשר עם הגורמים הרלוונטים
בפיקוד המרכז.
בכך תם טיפול מחלקת הבג"צים בפנייתך שבנדון.

העתק התשובה של מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה לקדם-הבג"ץ מצורף ומסומן ע/23.

57. אולם, כאמור, בתשובה של לשכת מפקד פיקוד מרכז נמסר שהאיחורים בפתיחת השער היו "נקודתיים
ובודדים" וש"בעת הזו השער נפתח בשעות ובמועדים הקבועים". לא ברור, אם כן, מה הבעיה בכך
שבקדם הבג"ץ פורטו מקרים רבים של איחורים בפתיחת השער שאירעו לפני קבלת התשובה של לשכת
מפקד פיקוד מרכז, ושני מקרים נוספים של איחורים שאירעו שבוע אחרי קבלתה – בשניים מתוך
שלושת הימים שבהם השער אמור להיפתח. העותרים לא הלינו בקדם הבג"ץ על כך שפניוניהם לא
נענו, אלא הם הלינו על כך שהבעיות בפתיחת השער לא נפתרו, חרף טענות המשיב.

58. ביום למחרת, 14.6.2021, בשעה 5:30 בערך, אחד התושבים התקשר לעותר 2 ועדכן אותו שהוא נמצא
בשער, ושקצין המת"ק נמצא שם ואומר ששעות הפתיחה של השער שונו. העותר 2 מיד יצא מביתו
והלך לשער. הקצין הודיע בעל פה לאנשים שהיו שם ששעות הפתיחה של השער שונו, ושהחל מיום
15.6.2021, שעות הפתיחה של השער יהיו 5:30, 10:00, 13:00 ו-16:00 (עדיין רק בשלושה מימות
השבוע). מספר חקלאים שלא היו שם באותו הזמן הגיעו לשער מאוחר יותר, במועד הפתיחה שנמסר
להם לפני כן, אך החיילים לא הגיעו לפתוח את השער, למרות שהקצין אמר שהשינוי בשעות הפתיחה
של השער יחל רק למחרת. החקלאים המתינו במקום עד לשעה 7:00, שעה אחרי שהשער אמור היה
להיפתח, ואז התייאשו.

59. ביום 15.6.2021 התקבל מכתב ממושרד פניות הציבור בלשכת מפקד פיקוד מרכז, בו נכתב כך:

באשר לבקשתם לטפל "בחסימת הדרך המובילה משער פרעון 708 לאדמות החקלאיות
שבמרחב התפר על ידי שתי סוללות עפר" נציין כי מדובר בחסימות אשר הוצבו לאור
הפרות סדר אלימות במרחב בעת האחרונה ובשים לב לאירועים שכללו את פריצת
השער. יצוין כי החסימות כפי שהוצבו לא מנעו את הגישה של החקלאים להגיע
לאדמותיהם באמצעים רכובים שכן ניתן להגיע לאדמות החקלאיות באמצעות דרך
חלופית, המאריכה את זמן ההגעה במספר דקות בודדות בלבד. יחד עם זאת, נעדכן כי
בעקבות הערכת מצב שבוצעה לאחר תיקון הפריצה של השער האמור, החסימות הוסרו
בעת הזו, וכעת חקלאים יכולים לשוב ולהגיע לאדמות המרחב בדרך הקבועה.
**לעניין פנייתכם באשר לעיכובים נבקש להפנותכם למענה שנשלח אליכם ביום 31
במאי 2021 (ההדגשה הוספה, ת.מ.).**

העתק המכתב של משרד פניות הציבור בלשכת מפקד פיקוד מרכז מצורף ומסומן ע/24.

60. כאמור, בפנייה של המוקד להגנת הפרט מיום 1.6.2021, שאלה מתייחס כביכול המכתב הזה, הוסבר
שהאמור במכתב של לשכת מפקד פיקוד מרכז מיום 31.5.2021 אינו נכון ושבעיית האיחורים ואי
פתיחת השער לא נפתרה. העובדה שהמדינה משיבה לטענה הזאת בהפניית העותרים לקרוא שוב את
המכתב מיום 31.5.2021 מעידה על כך שהיא לא התייחסה כלל לתוכן של הפניות אליה מהימים
1.6.2021 ו-8.6.2021 והשאירה את הנושא ללא טיפול.

61. באותו היום שבו נשלח מכתב זה של המשיב, 15.6.2021, החיילים לא פתחו את השער באף אחד ממועדי
הפתיחה שלו.

62. ביום 22.6.2021 נמסר למוקד להגנת הפרט מהעותר 1, העותר 2 והעותר 3, כל אחד בנפרד, כי הצבא
אינו פותח את שער פרעון יותר כלל.

63. מאז נמסר כי החיילים מגיעים לפתוח את השער לפעמים, אבל לא בכל מועדי הפתיחה של השער ורק
באיחור גדול.

הטיעון המשפטי

64. להלן יטענו העותרים כי אי פתיחת שער פרעון על ידי החיילים, והאיחורים הגדולים בפתיחת השער כאשר הוא כן נפתח, עומדים בניגוד מובהק לפסיקה של בית משפט נכבד זה ולהתחייבויות של המדינה לפניו, ופוגעים באופן בלתי מידתי בזכויות היסוד של תושבי המקום הזכאים להיכנס למרחב התפר.

הרקע הנורמטיבי

65. עניינה של העתירה בפעולות של המשיב בתוך השטח הכבוש. התחומים שבהם המשיב מוסמך לפעול בשטח הכבוש הם ההגנה על האינטרס הביטחוני הלגיטימי של הממשל, וההגנה על הזכויות של תושבי השטח הכבוש:

ישראל מחזיקה בשטחי האזור בתפיסה לוחמתית. במסגרת הממשל הצבאי מפעיל המפקד הצבאי באזור סמכויות היונקות במשולב מכללי המשפט הבינלאומי ומעקרונות המשפט הציבורי הישראלי... על התפיסה הלוחמתית באזור חלות הנורמות העיקריות של המשפט הבינלאומי המנהגי המעוגנות באמנת האג בדבר דיניה ומנהגיה של המלחמה ביבשה משנת 1907 [25], ואילו העקרונות ההומניטריים של אמנת ג'נבה בדבר הגנת אזרחים בימי מלחמה, 1949 (להלן – אמנת ג'נבה) מוחלים על-ידי המדינה ועל-ידי מפקד האזור הלכה למעשה (פרשת אסכאן [1], שם, בעמ' 793-794). **אמנת האג מסמיכה את מפקד האזור לפעול בשני תחומים מרכזיים: האחד – הבטחת האינטרס הביטחוני הלגיטימי של הממשל המחזיק בשטח, והשני – הבטחת צרכיה וזכויותיה של האוכלוסיה המקומית בשטח הנתון לתפיסה הלוחמתית.** הצורך האחד הוא צבאי. הצורך האחר הוא צורך אזרחי-הומניטרי. הראשון מתמקד בדאגה לביטחון הכוח הצבאי וכן לסדר, לביטחון ולשמירה על שלטון החוק באזור; השני – נוגע לאחריות לקיום שלומם ורווחתם של התושבים. **בדאגה לרווחה כאמור מוטל על מפקד האזור לא רק לשמור על הסדר ועל הביטחון של התושבים אלא גם להגן על זכויותיהם, ובייחוד על זכויות האדם החוקתיות הנתונות להם.** "הדאגה לזכויות אדם עומדת במרכז השיקולים ההומניטריים שחובה על המפקד לשקול" (בג"ץ 10356/02 הס נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית (להלן – פרשת הס [4]), בעמ' 456). בביצוע תפקידו על מפקד האזור להבטיח את האינטרסים הביטחוניים החיוניים, מזה, ואת הגנת זכויותיה של האוכלוסיה האזרחית, מזה. בין שני מוקדי אחריות אלה נדרש איזון ראוי (ני דנישטיין "סמכות החקיקה בשטחים המוחזקים" [23], בעמ' 509). בהגנה על הזכויות החוקתיות של תושבי האזור חלים על המפקד הצבאי גם עקרונות המשפט הציבורי הישראלי, ובהם עקרונות היסוד בדבר זכויות האדם (בג"ץ 7862/04 אבו דאהר נ' מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון, פ"ד נט (5) 368, 375-376 (2005), להלן: **עניין אבו דאהר**, כל ההדגשות בעתירה הוספו אלא אם צוין אחרת, ת.מ.).

66. מדינת ישראל החליטה להקים חלק גדול מגדר הפרדה בתוך הגדה המערבית, ולסגור בפני פלסטינים את חלקי הגדה המערבית שבין גדר הפרדה לבין גבולה של ישראל – מרחב התפר. בכך נפגעו, ונפגעות, זכויות היסוד של התושבים המוגנים, ובמיוחד זכויותיהם של בעלי האדמות שנכלאו במרחב התפר. על רקע זה נקבע בפסיקה כי המשיב חייב לצמצם ככל הניתן את פגיעתה של גדר הפרדה בבעלי האדמות:

עם סיום בחינת מידתיות של כל צו בנפרד מן הראוי הוא שנרים מבטנו ונשקיף על מידתיותו של מלוא מתווה גדר הפרדה נושא הצווים כולם. אורכה של גדר הפרדה נושא הצווים שלפנינו היא כארבעים קילומטר. היא פוגעת בחייהם של שלושים וחמישה אלף תושבים מקומיים. ארבעת אלפים דונם מאדמותיהם נתפסות על-ידי תוואי הגדר עצמה, ואלפי עצי זית הגדלים בתוואי עצמו נעקרים. הגדר חוצצת בין שמונה כפרים שבהם מתגוררים התושבים המקומיים לבין למעלה משלושים אלף דונם מאדמותיהם. חלקן הגדול הן אדמות מעובדות, והן כוללות עשרות אלפים של עצי זית, עצי פרי וגידולים חקלאיים שונים. משטר הרישוי שהמפקד הצבאי מבקש לקבוע ואשר הוחל על שטחי קרקע רבים אין בכוחו למנוע באופן משמעותי את ממדיה של הפגיעה הקשה בחקלאים המקומיים או להפחיתה. האפשרות להגיע לאדמות תלויה באפשרות לחצות שערים, שהמרחק ביניהם רב ושאינם פתוחים כל העת. בשערים ייערכו בדיקות ביטחוניות, דבר שעלול למנוע מעבר כלי רכב, ואשר ייצור מטבע הדברים תורים ארוכים ושעות המתנה רבות. כל

אלה אינם עולים בקנה אחד עם יכולתו של חקלאי לעבד את אדמתו. יהיו בוודאי מקומות שבהם לא יהא מנוס מכך שגדר ההפרדה תחצוץ בין התושבים המקומיים לבין אדמותיהם. באותם מקומות יש להבטיח מעבר שיקטין ככל האפשר את הפגיעה בחקלאים (בג"ץ 2056/04 מועצת הכפר בית סוריק ואח' נ' ממשלת ישראל, סעיף 82 (פורסם בנבו, 30.6.2004)).

וכן :

המסקנה לפיה לא ניתן להתוות תוואי גיאוגרפי חלופי לגדר שפגיעתו פחותה אינה מסיימת, כשלעצמה, את בחינת המידתיות במובנה השני. בבחינת מידתיות הפגיעה שיוצרת הגדר, כרוכים זה בזה התוואי הגיאוגרפי ומשטר ההיתרים והמעברים לאדמות שנותרו מערבית לה. מטעים ואדמות מרעה של העותרים נותקו על ידי גדר ההפרדה. במצב דברים זה, על המשיבים לדאוג כי יקבעו הסדרי מעבר ומשטר נגישות סבירים לאדמות העותרים, באופן המצמצם, עד כמה שניתן, את הפגיעה בהם (בג"ץ 4825/04 עליאן נ' ראש הממשלה, סעיף 16 (פורסם בנבו, 16.3.2006)).

וכן :

אף ההסדרים שגובשו בעניין הנפקת היתרים לבעלי עניין קבוע ו-מזדמן, כפי שפורטו, עומדים לשיטתנו במבחן המידתיות השני. כפי שצינו לעיל, מקובל עלינו כי הפגיעה בקבוצה זו הינה פגיעה קשה. פרטים שעובדו את אדמתם במרחב התפר, ניהלו את עסקיהם שם ויצרו קשרי חברות ומשפחה, נאלצים עתה, ועל מנת לשמר את אורחות חייהם, לבקש היתר כניסה על בסיס עילות מצומצמות שונות. גם התושבים במרחב עצמו נפגעים מן המשטר שהוחל בו, שכן בעל כורחם הופכת מציאות חייהם קשה ומורכבת, עת נכפה עליהם בידוד חברתי ועסקי באזור מגוריהם. פגיעות אלו מחייבות קביעתם של הסדרי המשמרים ככל הניתן את מרקם החיים שקדם להכרזה, בכפוף לצרכים הביטחוניים המחייבים זאת. נראה לנו, כי ככלל, ההסדרים שגובשו מקיימים דרישה זאת. נתייחס להסדרים הנוגעים לקבוצות בעלי העניין השונות (פסק דין משטר ההיתרים, סעיף 33).

התחייבויותיו של המשיב במסגרת עתירות משטר ההיתרים והשפעתן על ההכרעה בעתירות

67. פסק הדין משטר ההיתרים התייחס בהרחבה להסדרי המעבר בשערים בגדר ההפרדה. כך נכתב בפסק

הדין :

בכל הנוגע להסדרי הכניסה למרחב התפר, פירטה המדינה עוד בכתב תשובתה את מערך השערים הקיים בתוואי הגדר בכניסה למרחב התפר, ואת ההסדרים המופעלים על-ידה, אשר נועדו, על-פי הטענה, לסייע ככל הניתן במעבר נוח של התושבים לשטחי מרחב התפר. כך, ציינה המדינה בכתב תשובתה, כי במרחב התפר שהוכרז לאורך שלבים א' ו-ב' קיימים 53 שערים, מתוכם 37 שערים חקלאיים המשמשים למעבר פלסטינים לאדמותיהם או לבתייהם. המדינה הצביעה על ארבעה סוגי שערים הקיימים במרחב התפר: שער מרקם חיים - הפתוח מדי יום באופן רצוף בין 12 ל-24 שעות ביום; שער יומי - הנפתח פעמיים או שלוש פעמים ביום, לפרק זמן משתנה של חצי שעה עד שעתיים, בהתאם להיקף העוברים ולצרכים החקלאיים; שער עונתי - הנפתח בעונות החקלאיות בדגש על העונות הרלוונטיות לגידולי זיתים, ובשאר עונות השנה נפתח בתיאום מראש; שער מבצעי - המשמש את הכוחות המבצעיים. המדינה שבה והדגישה בתגובתה כי נעשות על-ידה פעולות שוטפות לשפר את מערך המעברים שהוקם, על-סוגי המעברים השונים הכלולים בו. כך, הדגישה כי מושקע על-ידה מאמץ רב, כספי ואחר, בבניית המעברים בסטנדרט גבוה תוך שיפור איכות השירות בהם והצבת אמצעי בידוק משוכללים המאפשרים בידוק טוב יותר לצד קיצור זמני ההמתנה במעבר. בדומה, צוין כי הושקעו סכומי כסף משמעותיים אף בשיפור השערים החקלאיים, וכי הורחבו שעות הפתיחה שלהם, כך גם נקבעו הסדרי שונים הנוגעים לפתיחתם בעת הצורך. צוין כי קיימות מספר אפשרויות לפתיחת השערים החקלאיים גם מחוץ לשעות הפתיחה הרגילות שלהם, בין היתר באמצעות פנייה למוקד ההומניטארי הממוקם במפקדת המנהל האזרחי בבית-אל. בנוסף, כך נטען, הוצבו 22 קצינים ונגדים דוברי ערבית במעברים הרגליים העיקריים שתפקידם להבטיח קיומו של מרקם חיים סביר במעברים וסיוע במתן פתרונות לסוגיות המתעוררות בהם. בהודעה המעדכנת שהגישה המדינה, הרחיבה על שינויים נוספים שאירעו בתחום זה, ביניהם שדרוג ואזרוח מעבר ריחן - הקרוב לאזור ברטעה המזרחית בה מתגוררים מרבית תושבי מרחב התפר. בהתאם לנטען, מהלך זה הביא לשיפור משמעותי בהליכי הבידוק והמעבר דרך מעבר זה, בו עוברים בממוצע כ-2,500

פלסטינים ביום, ואשר מבדיקות שנערכו עולה כי זמן המעבר הממוצע למעבר אדם בו עומד על כ-10 דקות בממוצע בשעות העומס ו-5 דקות בשעות עמוסות פחות. בידוק ומעבר של ארבעה כלי רכב מתמשך כממוצע כ-20-15 דקות (סעיף 28).

68. כאמור, בית המשפט הנכבד קיבל את גרסתו של הצבא לגבי השתדלויותיו לצמצם את הפגיעה בחקלאים המקומיים, הנגרמת על ידי גדר ההפרדה והסגירה של מרחב התפר, והצהרות אלה של הצבא עמדו ביסוד ההכרעה של בית המשפט הנכבד כי משטר ההיתרים אינו פוגע יתר על המידה באוכלוסייה הפלסטינית. אולם, בפסק הדין נקבע גם כי יתכן שקיימים מקרים שבהם הפגיעה בחקלאים אינה מידתית, וכי מקרים אלו ניתנים לבירור במסגרת עתירות שיתייחסו לאזורים ספציפיים:

בנסיבות העניין שלפנינו נראה אכן על-פני הדברים כי המשיבים מכירים בזכותם של התושבים להמשיך לעבד את אדמותיהם ומבקשים להביא לכך שבעלי הזיקה לאדמות במרחב התפר ימשיכו בעיבודן, תוך מתן אפשרות לקרובי משפחה ועובדים אחרים לסייע להם בעבודתם. כן עולה כי קיימים מעברים מיוחדים שנועדו להסדיר כניסה למרחב - שחלקם מותאמים לפעילות החקלאית בהתאם לצרכים העונתיים. נראה לנו כי הסדר זה נותן מענה סביר הממזער את הפגיעה בזכויותיהם של החקלאים, ואנו מניחים בקביעתנו זו כי המשיבים אכן יוצקים תוכן ממשי להצהרותיהם באשר לחשיבות שבהמשך מתן מענה ראוי לצורכי החקלאים באזור. עם זאת, וכאמור לעיל, אין בידינו לשלול את האפשרות כי קיימים מקרים פרטניים בהם נגרמת פגיעה חמורה בזכויות הקניין והפרנסה של תושבים פלסטינים שאינם זוכים לעבד את אדמתם במידה הנדרשת להם או נתקלים בקשיי גישה אחרים, והמשיבים מצידם אינם עושים די על מנת להביא למזעור פגיעה זאת. כאמור, מקרים אלו ניתנים לבירור במסגרת עתירות פרטניות, במסגרתן יוכל בית המשפט לבחון את מכלול ההסדרים הרלוונטיים לאזור מסוים, ולבחון את האיזון הפרטני המתבצע בתחומו בין זכויות התושבים לבין אינטרסים אחרים, כפי שנעשה בעבר בעתירות דומות (סעיף 34).

69. כן נקבע בפסק הדין כי המידתיות של הפגיעה של משטר ההיתרים תלויה לא רק בהסדרים הפורמאליים שנקבעו על ידי המשיב, אלא גם באופן שבו ההסדרים מיושמים בפועל, וכי לעניין זה יש חשיבות להצגה של מקרה קונקרטי הממחיש את הפגיעה בתושבים:

אך כאמור, **בבחינת ההסדרים עצמם אין די**. כפי שציינה המדינה, **את מידתיות הפגיעה הנגרמת בזכויות התושבים יש לבחון לא רק על רקע ההסדרים והנהלים הכתובים שגובשו, אלא גם על רקע המציאות בה מיושמים הסדרים אלה הלכה למעשה**, החל מהליך הטיפול בבקשות וכלה במשטר המעברים הנוהג. היבטים יישומיים אלה מאפשרים לבית המשפט לגבש עמדתו בשאלת מידתיות הפגיעה בפריזמה רחבה, ומכאן חשיבותם... העתירות כפי שהוגשו, אינן מאפשרות לערוך בחינה פרטנית באשר למציאות הנוהגת בשטח. זאת, כיוון שלא מובא בפני בית המשפט מקרה קונקרטי המצביע על פגם במערך שהוקם על-ידי המדינה לצורך טיפול במשטר הייחודי שהוכרז במרחב התפר, אשר למולו ניתן לבחון את יתר השיקולים שחייבו התנהלות כזאת או אחרת מצד המשיבים (והשוו: עניין מראעבה, עמ' 534). **ממילא אין בידינו לבחון במצב דברים זה האם יש פער בין הצהרות המדינה למצב הדברים בשטח** (סעיפים 38-39).

70. בענייננו, קיים מרחק עצום בין האופן שבו הוצגה התנהלותו של המשיב בתגובותיו לעתירות משטר ההיתרים לבין המציאות כיום. כמפורט לעיל, החיילים מגיעים לפתוח את השער רק לפעמים, ופעמים רבות הם אינם פותחים את השער כלל. גם כאשר החיילים פותחים את השער, הם עושים זאת רק באיחור גדול, כדבר שבשגרה. התנהלות זו של המשיב פוגעת בצורה קשה ביותר בחקלאים בני המקום.

71. הטענות שהציג הצבא במסגרת עתירות משטר ההיתרים ממילא מעוותות, שכן הצבא הוא שיצר את הגדר המונעת את הגישה של האנשים לאדמות ואת יתר ההגבלות הנובעות ממשטר ההיתרים, ובלעדיהן לא היה שום צורך ב"סיוע", "שיפור" ו"הרחבה". אין כאן שירות שניתן לתושבים המוגנים, אלא פגיעה בהם, והשאלה היא רק אם מידתה עולה על הנדרש או לא. על כל פנים, אין ספק שטענות הצבא בעניין זה אינן יכולות עוד לעמוד כיום, כפי שעולה בבירור מהעובדות שבעתירה זו, ומעתירות רבות אחרות המעידות על ההתדרדרות הדראסטית שחלה בתקופה האחרונה בכל הנוגע לכניסה

למרחב התפר (ראו, למשל, בג"ץ 2517/21 רדאד נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית ובג"ץ 6896/18 טעמה נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית).

72. יוזכר כי היתרי הכניסה למרחב התפר אינם ניתנים לאנשים בקלות. בקשות להיתרי כניסה למרחב התפר לצרכים חקלאיים מאושרות על ידי המשלב רק במיעוט המקרים, וזאת לאחר טיפול מפרך ומייאש, המחייב, לעתים קרובות, סדרה של הליכי השגה ופנייה לבית המשפט. במהלך תקופה זו, או במהלך חלק גדול ממנה, בעלי האדמות מנועים מלהגיע לאדמותיהם.

73. אך גם כאשר אדם מצליח לסיים את ההליך ולקבל את ההיתר לו הוא זכאי וזקוק, הוא נאלץ להתמודד באופן יומיומי עם קשיי נגישות לאדמתו – אי פתיחת השער בגדר, או לכל הפחות, פתיחתו באיחור גדול, באופן המפריע לשגרת יומו וגורם לאי נוחות פיזית ולעוגמת נפש. אין לכך כל הצדקה.

הפגיעה בזכויות לקניין, לחופש העיסוק ולחופש תנועה

74. הזכות לקניין היא זכות יסוד, המעוגנת בסעיף 3 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, המגן על זכויותיהם של כל בני האדם, וכן באמנות הבינלאומיות הרלוונטיות לשטח הכבוש:

זכות הקניין נמנית אף היא על זכויות היסוד של האדם. זכות זו הוכרה כזכות יסוד הראויה להגנה בפסיקתו של בית משפט זה (ראו למשל: בג"ץ 390/79 דויקאת נ' ממשלת ישראל, פ"ד לד(1) 1, 14-15; דנג"ץ 4466/94 נוסייבה נ' שר האוצר, פ"ד מט(4) 68, 83-85) ואף זכתה לעיגון חוקתי מפורש בסעיף 3 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. זכות זו מוכרת גם במשפט הבינלאומי, ובכל הנוגע לשטחים המוחזקים בתפיסה לוחמתית מעוגנת היא, בין היתר, באמנת האג ובאמנת ג'נבה הרביעית (בג"ץ 1890/03 עירית בית לחם נ' מדינת ישראל משרד הבטחון, סעיף 20 לפסק דינה של כב' השופטת (כתוארה אז) ביניש (3.2.2005); להלן: פרשת עירית בית לחם)).

75. חופש העיסוק הוכר אף הוא כזכות יסוד, והרשויות חייבות להימנע מפגיעה בה גם כאשר הן פועלות מחוץ לתחומה של מדינת ישראל:

טעם נוסף... נמצא בזכות היסוד של חופש העיסוק, שהוכרה בפסיקת בית משפט זה עוד בטרם חקיקתו של חוק יסוד: חופש העיסוק... למשפט הישראלי אין אמנם תחולה ישירה באזור, אך בית משפט זה מחיל את עקרונות היסוד שלו על המפקד הצבאי באזור ועל פקודיו מכוח הסמכות הפרסונאלית, בהיותם נמנים על רשויות המדינה ופועלים שם בשרותה... ממש כמו שהוא מחיל עליהם את כללי המשפט המינהלי. (בג"ץ 3940/92 ג'ראר נ' מפקד אזור יהודה ושומרון, פ"ד מז(3) 298, 304-305 (1993)).

76. הזכות לחופש תנועה גם היא מוכרת כזכות יסוד, הן בדין הישראלי והן בדין הבינלאומי. כך נקבע בסעיף 15 לפסק דינה של כב' השופטת ביניש בפרשת עירית בית לחם:

חופש התנועה הוא מזכויותיו הבסיסיות ביותר של האדם. עמדנו על כך שבשיטתנו המשפטית הוכר חופש התנועה הן כזכות יסוד העומדת על רגליה, הן כזכות הנגזרת מהזכות לחירות, ויש אף הגורסים כי מדובר בזכות הנגזרת מכבוד האדם (ראו פיסקה 15 לפסק הדין והאסמכתאות הנזכרות שם). חופש התנועה מוכר גם כזכות יסוד במשפט הבינלאומי וזכות זו מעוגנת בשורה של אמנות בינלאומיות.

77. בבג"ץ 9593/04 מוראר נ' מפקד כוחות צה"ל ביהודה ושומרון, פ"ד ס"א (1) 844, 863 (2006) נקבע כי משקלה של הזכות לחופש תנועה כבד במיוחד כאשר מדובר בהגבלת הגישה של אנשים לאדמות שבבעלותם:

חשוב להדגיש כי בענייננו, אין מדובר בתנועה של תושבים פלסטינים באזורים בלתי מסוימים ברחבי יהודה ושומרון, אלא בגישה של התושבים לאדמות השייכות להם. בנסיבות אלה, כאשר התנועה מתבצעת במרחב פרטי, יש ליתן משקל רב במיוחד לזכות לחופש תנועה ולצמצם למינימום את המגבלות המוטלות עליה. ברור, כי יש לבחון מגבלות המוטלות על חופש התנועה במרחב הציבורי באופן שונה ממגבלות

המוטלות על חופש התנועה של אדם בתוך המתחם הקשור לביתו שלו ואין דינן של הראשונות כדינן של האחרונות.

78. חסימת הגישה של החקלאים לאדמות שבמרחב התפר על ידי גדר ההפרדה פגעה בצורה קשה בזכויות היסוד שלהם, כפי שהוזכר בפסיקה. באותו האופן, הערמת הקשיים על החקלאים המבקשים להגיע לאדמותיהם ולעבדן, בהתאם להיתרים שניתנו להם, פוגעת באותן הזכויות.

79. על פי פסק הדין משטר ההיתרים, הקביעה של בית המשפט הנכבד כי הפגיעה של הסגירה של מרחב התפר בפלסטינים עומדת במבחני המידתיות תלויה באופן שבו הסדרי המעבר בגדר ההפרדה מיושמים בפועל. אם כן, הנהגת הסדרי מעבר המקשים על החקלאים מעבר לנדרש מהווה פגיעה בזכויות היסוד שלהם לקניין, לחופש העיסוק ולחופש תנועה, וגם מערערת את הקביעה של בית המשפט הנכבד כי הסגירה של מרחב התפר, וההכפפה של הכניסה של פלסטינים אליו למשטר ההיתרים, יכולות לעמוד.

סיכום

80. ההקמה של גדר ההפרדה בתוך שטח הגדה המערבית פגעה בצורה קשה בחקלאים המקומיים. הסגירה של מרחב התפר בפני פלסטינים אושרה על ידי בית המשפט הנכבד תחת ההנחה שהמשיב עושה כל שביכולתו כדי לצמצם את פגיעתה בתושבי המקום ושהסדרים שנקבעו על ידיו ייושמו באופן ליבראלי.

81. אולם, כיום הסדרי המעבר בגדר ההפרדה באזור שער פרעון מונהגים באופן פוגעני ביותר. מזה למעלה מחצי שנה הצבא אינו פותח את השער באופן סדיר, וכאשר הוא פותח את השער, הוא עושה זאת באיחור ניכר. מדובר במקרה מובהק של פגיעה שאינה מוצדקת ואינה נדרשת בבעלי האדמות ובעובדים החקלאיים, בניגוד לפסיקה של בית המשפט הנכבד.

82. נוכח כל האמור לעיל, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא מלפניו צו על תנאי כמבוקש בעתירה. כן מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיב בהוצאות העותרים ובשכר טרחת עורכי דין.

83. עתירה זו נתמכת בתצהירים שנחתמו בהיוועדות חזותית ונשלחו למוקד להגנת הפרט בפקס, לאחר תיאום טלפוני. בית המשפט הנכבד מתבקש לקבל תצהירים אלו, ואת ייפויי הכוח שאף הם ניתנו בפקס, בהתחשב בקשיים האובייקטיביים במפגש בין העותרים לבין באי כוחם.

12 ביולי 2021.

תהילה מאיר, עו"ד
ב"כ העותרים

[ת.ש. 112529]